

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI FANLAR AKADEMIYASI
MINTAQAVIY BO‘LIMI
XORAZM MA‘MUN AKADEMIYASI**

**XORAZM MA‘MUN
AKADEMIYASI
AXBOROTNOMASI**

Axborotnoma OAK Rayosatining 2016-yil 29-dekabrda 223/4-son qarori bilan biologiya, qishloq xo‘jaligi, tarix, iqtisodiyot, filologiya va arxitektura fanlari bo‘yicha doktorlik dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan

2024-5/4

**Xorazm Ma‘mun akademiyasi axborotnomasi
2006 yildan boshlab chop qilinadi**

Xiva-2024

Bosh muharrir:*Abdullayev Ikram Iskandarovich, b.f.d., prof.***Bosh muharrir o'rinbosari:***Hasanov Shodlik Bekpo'latovich, k.f.n., k.i.x.***Tahrir hayati:**

<i>Abdullayev Ikram Iskandarovich, b.f.d., prof.</i>	<i>Pazilov Abduvayeit, b.f.d., prof.</i>
<i>Abdullayeva Muborak Maxmusovna, b.f.d., prof.</i>	<i>Razzaqova Surayyo Razzoqovna, k.f.f.d., dos.</i>
<i>Abduhalimov Bahrom Abduraximovich, t.f.d., prof.</i>	<i>Ramatov Bakmat Zaripovich, q/x.f.n., dos.</i>
<i>Agzamova Gulchexra Azizovna, t.f.d., prof.</i>	<i>Raximov Raxim Atajanovich, t.f.d., prof.</i>
<i>Aimbetov Nagmet Kalliyevich, i.f.d., akad.</i>	<i>Raximov Matnazar Shomurotovich, b.f.d., prof.</i>
<i>Ametov Yakub Idrisovich, d.b.n., prof.</i>	<i>Raximova Go'zal Yuldashovna, f.f.f.d., dos.</i>
<i>Babadjanov Xushnut, f.f.n., prof.</i>	<i>Ro'zmetov Baxtiyar, i.f.d., prof.</i>
<i>Bobojonova Sayyora Xushnudovna, b.f.n., dos.</i>	<i>Ro'zmetov Dilshod Ro'zimboyevich, g.f.n., k.i.x.</i>
<i>Bekchanov Davron Jumanazarovich, k.f.d.</i>	<i>Sadullayev Azimboy, f-m.f.d., akad.</i>
<i>Buriyev Xasan Chutbayevich, b.f.d., prof.</i>	<i>Salayev San'atbek Komilovich, i.f.d., prof.</i>
<i>Gandjayeva Lola Atanazarovna, b.f.d., k.i.x.</i>	<i>Saparbayeva Gulandam Masharipovna, f.f.f.d.</i>
<i>Davletov Sanjar Rajabovich, tar.f.d.</i>	<i>Saparov Kalandar Abdullayevich, b.f.d., prof.</i>
<i>Durdiyeva Gavhar Salayevna, arx.f.d.</i>	<i>Safarov Alisher Karimjanovich, b.f.d., dos.</i>
<i>Ibragimov Baxtiyor To'laganovich, k.f.d., akad.</i>	<i>Sirojov Oybek Ochilovich, s.f.d., prof.</i>
<i>Izzatullayev Zuvayd, b.f.d., prof.</i>	<i>Sobitov O'lmasboy Tojxmedovich, b.f.f.d., k.i.x.</i>
<i>Ismailov Is'haqjon Otabayevich, f.f.n., dos.</i>	<i>Sotipov Goyipnazar, q/x.f.d., prof.</i>
<i>Jumaniyozov Zoxid Otaboyevich, f.f.n., dos.</i>	<i>Tojibayev Komiljon Sharobitdinovich, b.f.d., akad.</i>
<i>Jumanov Murat Arepbayevich, d.b.n., prof.</i>	<i>Xolliyev Askar Ergashevich, b.f.d., prof.</i>
<i>Kadirova Shaxnoza Abdaxalilovna, k.f.d., prof.</i>	<i>Xolmatov Baxtiyor Rustamovich, b.f.d.</i>
<i>Qalandarov Nazimxon Nazirovich, b.f.f.d., k.i.x.</i>	<i>Cho'ponov Otanazar Otojonovich, f.f.d., dos.</i>
<i>Karabayev Ikramjan Turayevich, q/x.f.d., prof.</i>	<i>Shakarboyev Erkin Berdikulovich, b.f.d., prof.</i>
<i>Karimov Ulug'bek Temirbayevich, DSc</i>	<i>Ermatova Jamila Ismailovna, f.f.n., dos.</i>
<i>Kurbanbayev Ilhom Jumanazarovich, b.f.d., prof.</i>	<i>Eshchanov Ruzumboy Abdullayevich, b.f.d., prof.</i>
<i>Kurbanova Saida Bekchanovna, f.f.n., dos.</i>	<i>O'razboyev G'ayrat O'razaliyevich, f-m.f.d.</i>
<i>Qutliyev Uchqun Otoboyevich, f-m.f.d.</i>	<i>O'rozboyev Abdulla Durdiyevich, f.f.d.</i>
<i>Lamers Jon, q/x.f.d., prof.</i>	<i>Hajiyeva Maqsuda Sultonovna, fal.f.d.</i>
<i>Maykl S. Enjel, b.f.d., prof.</i>	<i>Hasanov Shodlik Bekpo'latovich, k.f.n., k.i.x.</i>
<i>Maxmudov Raufjon Baxodirovich, f.f.d., k.i.x.</i>	<i>Xudayberganova Durdona Sidiqovna, f.f.d.</i>
<i>Mirzayev Sirojiddin Zayniyevich, f-m.f.d., prof.</i>	<i>Xudoyberganov Oybek Ikromovich, PhD, k.i.x.</i>
<i>Mirzayeva Gulnara Saidarifovna, b.f.d.</i>	

Xorazm Ma'mun akademiyasi axborotnomasi: ilmiy jurnal.-№5/4 (114), Xorazm Ma'mun akademiyasi, 2024 y. – 571 b. – Bosma nashrning elektron varianti - <http://mamun.uz/uz/page/56>

ISSN 2091-573 X

Muassis: O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi mintaqaviy bo'limi – Xorazm Ma'mun akademiyasi

МУНДАРИЖА
FILOLOGIYA FANLARI

Abdullayeva G. Bolalar she'riyatida lirik qahramon ifodasi	7
Abdullayeva G.N. Vafo va xiyonat ziddiyati	9
Abdullayeva P.U. Ellipsis va substitutsiya hodisalari	12
Abdurahmonova H.Yu., Nishonov P.P. XIX asrda fransuz adabiyoti: qishloq turmush tarzi manzaralari va adabiy tendensiyalar	15
Abdurakhmonova A. Clarity counts: avoiding ambiguity through proper punctuation	17
Abdusagatova F. Radio eshittirishdagi yangi yo'nalishlar - davr talabi	20
Ahmadaliyeva S.M., Shavkatova N.Z. Pragmatonimlarda stilistik vositalarning qo'llanilishi	23
Ahmadzade O. Functional styles of the Azerbaijani literary language of the XIX and early XX centuries in the researches of academician Tofiq Hajiyev	25
Akhmedova S.H., Bafoyeva D.D. Linguistic and cultural characteristics of english and uzbek proverbs	28
Alimova K.M. Postmodernizm davri kampus romanlari poetikasi	30
Allaberganova R., Maxmudov R. Qadimgi turkiy qavmlardagi ayrim shaxs nomlarining antropotsentrik tadqiqi	33
Allayev Z.M. Development of oneirosphere in traditional China	37
Alqarov N.A. Investigating Utopian and Dystopian Motifs within Germanic and Romantic Literary Traditions	39
Amonov H.H., Raximova G. Pahlavon Mahmud she'riyatida ilm-ma'rifat afzalliklari va nodonlikning illatlari talqini	43
Amonova Z.Q., To'rayeva M.T. Alisher Navoiy lirikasida ma'shuqa uzvlarining badiiy talqinlari	46
Amonov U.S., Saparova Sh.R. Sadridin Ayniy bolalar adabiyotining asoschisi	50
Anvarova S.M. Translating names of uzbek national clothes into english language	53
Atadjanova S.A. "Zubdatu-t-tavorix" asari she'riy shakllaridagi ma'naviy san'atlar	55
Ataniyazova D. Sh. Pragmatical characteristics of english and uzbek proverbs with food components	58
Ataxanova V.R. «Kitobi dadam qo'rquv» va Xorazm dostonlarining motivlar tizimi bo'yicha tahlili	61
Avezova A.M. Abdurahmon Jomiy va Alisher Navoiyning "Layli va Majnun" dostonlari qiyosiy adabiyotshunoslik aspektida	63
Axmadaliyeva S.M. Onomastik ko'lam va unda pragmatonimlarning o'rni	66
Azamatova G.S. Category of number in german language	69
Babajanova L.J. Bilingual tezaurus yaratishda muammo va qiyinchiliklar. O'zbek va ingliz tillardagi fe'llarning valentlik munosabati masalalari	72
Babayeva P.T. Lexical-semantic features of onomastic units and points of development in fiction	75
Bakhronova B. The ways of improving note-taking skills in sequential translation	77
Baxranova D.U., Qarshiyeva L.Z. Fe'l so'z turkumiga oid so'zlarda polisimiyaning hosil bo'lishi	80
Baymuratova X.A. "Firdavs ul-iqbol" asarida qo'llangan ayrim kosmonimlar xususida	84
Berdibekova H.M. O'zbek tilidagi falsafiy terminlarni ta'limiy korpusda teglash masalasi	87
Boboxonova S.X. Nemis va o'zbek tillarida hozirgi -kelasi zamonni o'rgatishning metodikasi	90
Botirbayeva Z., Bahodirova F. Giperbola (mubolag'a san'ati)ning reklamadagi o'rni	93
Choriyev U. Jadid ma'rifatparvarlari yaratgan darsliklarning ilmiy ahamiyati	96
Davlatnazarov D.R. "Go'ro'g'lining tug'ilishi" dostonining versiyalaridagi antroponimlarning farqlanishi	99
Djalilova D.Z. "Javzo" romanida malikalar obrazi tahlili	101
Do'smatov S. Hamadoniy va Haririy maqomalarining o'ziga xosliklari	104
Egamnazarova D.Sh. Analyzing syntactic deviations through patterns, purposes, and perceptions	107
Ergasheva X. Qishloq xo'jaligiga oid atamalarning leksik-semantik xususiyatlari	109
Eshqobilova O. Ingliz va o'zbek tili so'z birikmalari tuzilishining konseptual-kognitiv tasviri va matn shakllantirish imkoniyatlari	112
Fayzullayeva R. Ilk yozma manbalardagi vatan talqinining Sirojiddin Sayyid ijodiga ta'siri	114
Gafurova S.U. "Tavorixi guzida – Nusratnoma" asarida qo'llangan etnonimlar	117
Hakimjonova R. Tushbitiklarda arxetip obrazlar	120
Ibragimova I.A. Til va tafakkurning birlashtiruvchilik xususiyati	124

Israil M. Qayta qurish davridagi o'zbek gazeta matnlarining lisoniy-uslubiy jihatlari: sotsiologik yondashuv	127
Jabborova Z.M. Jahon va o'zbek tilshunosligida publisistik uslub va uning turlari	130
Jalilova M.Z. To'y-marosim nomlarini bildiruvchi ayrim etnografizmlar xususida	134
Jo'rayeva N.Sh. Evfemizm, yohud yumshoq muomala fransuz ayollari talqinida	137
Jumanazarova N. Xiva toponimining kelib chiqishi	139
Karshieva Sh.Sh. Criteria for formation of innovative speech units in english and uzbek languages	142
Kiryigitova N. Amir Temur obrazining badiiy ijodda yoritilishi	144
Komilova G.T. Linguoculturological analysis of gender characteristics in uzbek artistic speech	146
Kurbanova I.Sh. Ingliz va o'zbek tillarida morfologik usulda yasalgan temir yo'l terminlari	149
Kuryozova D., Yodgorova N. Shermuhammad Munis tarjimasidagi "Ravzatu-s-safo" asarida qo'llanilgan ayrim eroniy leksik birliklar tahlili	152
Liu Likun Classification and characteristics of modern chinese color words	155
Madaminova D.B. Isajon Sultonning "Bilga xoqon" romanida maqollardan foydalanish mahorati	159
Madieva M.Yu. Cultural features of brand names	162
Masharipov M.M. Mahmudxo'ja Behbudiy publitsistikasida semantik okkazonalizmlarning nutqiy voqelanishi	165
Mavlonov A. L. Vilderning "Preriyadagi kichkina uy" asarida tarixiy janr xususiyatlarining davr va insonlar, ko'chmanchi oila munosabatlari tasviri orqali ifodasi	169
Maxammatova F. Abdulla Qahhor uslubidagi ayrim o'ziga xosliklar haqida mulohazalar	171
Maxmitova D.S. Alisher Navoiy asarlarida insoniy fazilatlar haqida	174
Maxmudov R., Matkarimova G. Ingliz va o'zbek tillaridagi ayrim fitonimik frazeologizmlarning qiyosiy tahlili	177
Maxmudov R., Yusupova S. Dunyo xalqlaridagi allalarning lingvokulturologik xususiyatlari	181
Meylieva G.M. Teaching terminology in language for specific purposes	184
Muhammadiyeva N.X. O'zbek tilshunosligida terminologik tizim tahlilining asosiy tamoyil va yo'nalishlari	186
Muhammadiyeva Sh.A. Ayol va erkak obrazlarining shakllanishida ingliz va o'zbek til madaniyatidagi ekstralingvistik faktorlar	189
Murodova A.X. O'zbek va turk tillarida "boylik" konseptini ifodalagan frazeologik iboralar	191
Mustafayeva M.B. Ingliz tilidagi modal so'zlarning semantik xususiyatlari	196
Muxiddinova S.A. Til va madaniyatning hozirgi zamon tilshunosligidagi talqini	198
Nazarova D.B. O'zbek tili ish yuritish uslubining tasniflanishi	202
Nazarova Z.K. The study of english somatic phraseology with uzbek language	204
Nuraliyev G'.Q. Taqlid so'zga yuklangan ma'no	207
Odinayeva N.L., Norqulova M. The depiction of female main characters in the novel "gone with the wind" by margaret mitchell	209
Otajonova D.B. Shaxs omiliga yo'naltirilgan antroposentrik tahlil	212
Qalandarov Sh. Boshlang'ich sinf darsliklaridagi ertak namunalarning lingvopoetik tahlili	215
Qalandarov Sh. Ertak janr xususiyatlari	218
Qarshiyeva Sh.Sh. Ingliz va o'zbek tillarida innovatsion iqtisodiy nutqiy birliklarning struktur tahlili	221
Qodirjonova I.B. O'zbek adabiyotida yetim obrazi va yetimlik motivining vujudga kelishi va ularning tadriji	223
Qodirova M.S. Tohir Malikning "Alvido bolalik" asarida qo'llangan parantez birliklar tahlili	228
Qosimova X.O. Turli tizimdagi tillarda kirish bo'laklar va ularni ifodalovchi sintaktik vositalar	231
Rabieva M.G. Speech norm and dysphemism	234
Radjabkulov O.R. Evfemizmlar va ularning shakllanish turlari	236
Ruzimatova G.Sh. O'zbek bolalar she'riyatida ruhiyat tasvirining badiiy talqini	240
Ruzmatova N.N., Jurayeva I.A. Adequacy and equivalency issues in translation	243
Safarova Sh.A. "Hayrat ul-abror" dostonida "me'roj" tasviri	246
Safarova Z.T., Narzulloyeva M.N. Charlz Dikkensning "Oliver Twist" romanida bolalarga nisbatan adolatsizlikning tasviri	248
Saparova Sh.R. Bolalar adabiyotini o'qitishda Sadridin Ayniy hayoti va ijodiga murojaat	250
Sapayeva V., Maxmudov R. Qadimgi yunon-rim tillaridan o'zlashgan ayrim arxitektura-qurilish atamalarining etimologik tadqiqi	252
Saydalieva A.E. Irony and literary theory	255

compunction for infancy.”[2] Bu tasvirda janob Fang badxulq inson ekanligi, kattaga hurmat, kichikka izzat tuyg‘ulari unga yod ekanligi ayonlashmoqda.

Jinoyatchi Feyjinning uyi ishchi uylardan keskin farq qilsa-da, bu yer ham ekspluatatsiya va ma'naviy buzuvchilik maskani sifatida tasvirlangan. Feyjin jinoyat olamining timsoli sifatida zaif bolalarni o'lja qilib, o'z manfaati uchun ularni o'g'rilik va manipulyatsiya qilishni o'rgatadi. Artful Dodjerning xarakteri bolalar qanday qilib korrupsiyalashgan tizimning qurboni va ishtirokchisi bo'lishi mumkinligini ko'rsatadi: *“I am the boy for a dirty job,” said the Dodger, with a grin. “The dirtier the better.”* “Men iflos ish uchun bolaman”, dedi Dodjer jilmayib. “Qanchalik iflos bo'lsa, shuncha yaxshi.”[2] Qahramon Dodjer tomonidan keltirilgan bu jumladan, bolalarning o'zi ham taqdiriga tan bergani, ular faqat iflos ishlarga munosibligini ta'kidlayotgani oydinlashadi. Asarda ularning jinoyatga qo'l urishi jamiyatning e'tiborsizligi va imkoniyatlarning yo'qligining bevosita natijasi sifatida tasvirlangan.[1] Feyjinning bolalar ustidan nazorati, uning dunyoga nisbatan axloqsizlarcha qarashi, tizimli muvaffaqiyatsizliklar bolalarni jinoyat hayotiga qanday undashini ko'rsatadi: “O'sha bola, Oliver men uchun yuzlab funtga arziydi”[2], dedi Feyjin janobga o'girilib. Adolatsizlikka qaramay, Dikpens ushbu asarda rahm-shafqatni o'zida mujassam etgan qahramonlarni ham taqdim etadi. Janob Braunlouning Oliverga nisbatan mehribonligi asardagi umid chirog'idir: *“The boy is a fool,” said Mr. Brownlow, compassionately. “He has been hurt and frightened to death.”* “Ahmoqqina bola, – dedi janob Braunlou hamdardlik bilan. “U yaralangan va qo'rqib ketgan.”[2] Shuningdek, Rouz Meylining Oliverga nisbatan hamdardligi va g'amxo'rliqi chinakam adolat va mehr-shafqatni o'z ichiga oladi: “U hali yoshgina bolakay, – dedi Rouz ishtiyoq bilan; “Uning chehrasi qariga o'xshasa ham.” [2]

Xulosa qilib aytganda, odamlarni “Oliver Twist” asari orqali Dikpens insonparvar va adolatli jamiyat qurishga chaqiradi. U bolalar qashshoqligi va ekspluatatsiyasining asosiy sabablarini bartaraf etish uchun tizimli islohotlar zarurligini ta'kidlaydi. Oliverning iztiroblari va chidamliligining batafsil tasviri hamdardlikni uyg'otishga ilhomlantirish uchun yaratilgan.

“Oliver Twist” Viktorian davrida Angliyada bolalar duch keladigan ijtimoiy adolatsizliklarning kuchli tanqididir. Dikpens Oliver va boshqa bolalar qahramonlarining kechinmalaridan ijtimoiy tuzumdagi adolatsizliklarni, huquqiy tizimdagi noxolisliklarni va bolalarning jinoyatchilar tomonidan ekspluatatsiya qilinishini ta'kidlash uchun foydalanadi. Shafqatsizlik va rahm-shafqatning qarama-qarshi misollari orqali Dikpens adolat, hamdardlik va islohotlarning muhimligini ta'kidlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Albertsson, R. (2017). The role of the orphan child in Charles Dickens' Oliver Twist.
2. Dickens, C. (1992). Oliver Twist: Wordsworth classics series. Wordsworth Classics.
3. Samples, M. N. (2013). 'This World of Sorrow and Trouble': The Criminal Type of Oliver Twist.

UO'K 82-053. 2 (075)

BOLALAR ADABIYOTINI O'QITISHDA SADRIDDIN AYNIY HAYOTI VA IJODIGA MUROJAAT

Sh.R.Saparova, tayanch doktorant, Buxoro Davlat Universiteti, Buxoro

Annotatsiya. Ushbu maqolada Sadridin Ayniyning hayot yo'li va ijodining sanalari keltirilgan. Boshlang'ich ta'lim yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar va o'qituvchilar bu ma'lumotlardan foydalanishlari mumkin.

Kalit so'zlar: Sadridin Ayniy hayoti va ijodi sanalari, bolalar adabiyoti fanini o'qitishda Sadridin Ayniy va asarlari haqida savollar.

Аннотация. В данной статье представлены даты жизни и творчества Садриддина Айни. Эту информацию могут использовать учащиеся и преподаватели начальных классов.

Ключевые слова: даты жизни и деятельности Садриддина Айни, вопросы о Садриддине Айни и его деятельности в преподавании детской литературы.

Abstract. This article presents the dates of Sadridin Ayniy's life and work. Students and teachers studying primary education can use this information.

Key words: dates of Sadridin Ayniy's life and work, questions about Sadridin Ayniy and his works in teaching children's literature.

Jadid ma'rifatparvari Sadriddin Ayniy atoqli yozuvchi va olimdir. U maktab darsliklarini yaratib, eski maktablarning dars berish usullarini qoralab, dunyoviy fanlarni o'qitishni targ'ib qiladi. Ayniqsa, Sadriddin Ayniyning 1909-yilda nashr etilgan "Tahsib us-sibyon" (Bolalar tarbiyasi) nomli o'qish kitobi katta yangilik bo'ladi.

1878-yil 15-aprel Sadriddin Saidmurodzoda Ayniy Buxoro amirligiga qarashli G'ijduvon tumanidagi Sokter qishlog'ida dehqon oilasida tug'ilgan.

1884-1888. Qishloq maktabida o'qib, dehqonchilikda otasiga yordamlashdi.

1998. Ota-onasi vabodan o'ldi, oilada bosh bo'lib qoldi, dehqonchilik bilan shug'ullandi.

1890. Sentabr. Buxoroga o'qishga bordi kishilar eshigida xizmat qildi. Bir qancha madrasalarda (Mir arab, Olimjon, Badalbek va boshqalar) o'qidi.

1896. Birinchi she'ri "Qizil gul"ni yozdi unga "Ayniy" deb imzo chekdi.

1909. "Tahsib us sibyon" (yoshlar tarbiyasi) nomli o'quv qo'llanmasini tuzdi.

1917. Aprel-may. Kogondagi kasalxonada davolandi 1917-yil iyunning boshi Samarqandga ko'chib ketdi va Samarqand sovpedi himoyasida yashadi.

1919. Ikkinchi yarmi. O'zbek tilida chiqqan "Mehnatkashlar tovushi" gazetasi va tojik tilida nashr etgan "Shu'lai inqilob" (inqilob shu'lasi) jurnalida ishladi. Ularda o'zbek va tojik tillaridagi she'r va maqollar muntazam ravishda bosilib turdi.

1920. 20 o'quv yili. Samarqand maorif bo'limining instruktoriga bo'lib ishladi.

1920. Avgust-noyabr. "Buxoro jallodlari" povestini yozdi.

1920. "Buxoro inqilobi tarixi materiallari" asarini yozdi.

1921. Buxoroning Samarqanddagi konsulxonasida konsultant bo'lib ishladi.

1923. Buxoro SSR Markaziy Ijro komiteti a'zosi qilib saylandi.

1924. "Odina" povestini yozdi.

1929. Tojikiston Markaziy ijro va komitetining a'zosi qilib saylandi.

1931. Tojikiston SSR ijro va komiteti tomonidan Mehnat qizil bayrog'i ordeni bilan mukofotlandi.

1932. O'zbek va tojik tillarida "Qullar" romanini yozdi.

1934. Avgust sovet yozuvchilarining butun ittifoq birinchi s'vezdida hal qiluvchi ovozga molik bo'lgan delegati sifatida qatnashdi. S'vezdda nutq so'zlad. M. Gorkiy, A.Serafimovich va boshqa yozuvchilar bilan uchrashdi.

1940. 25-oktabr. Tojikiston SSR oliy soveti prizidiumi tomonidan tojikiston ssrda xizmat ko'rsatgan fan arbobi faxriy unvoni berildi.

1941. 23-aprel. Lenin ordeni bilan mukofotlandi.

1943. O'zbekiston SSR fanlar akademiyasining faxriy a'zosi qilib saylandi.

1946 16-oktabr - 1950 1-fevral. O'zbek Davlat universiteti O'zbek adabiyoti kafedrasining mudiri bo'lib ishladi.

1947. Tojikiston SSR oliy soveti 2-chaqiriq saylovida oliy sovet deputatligiga saylandi.

1949. 19-dekabr. Lenin ordeni bilan mukofotlandi.

1950. Alisher Navoiy nomidagi O'zbek Davlat universitetining tavsiyaga muvofiq Oliy attestasiya komissiyasi professor ilmiy unvoni berdi.

1950. "Esdaliklar" asarining 1-2 qismlari uchun SSSR davlat mukofoti berildi.

1951. Aprel. Tojikiston SSR fanlar akademiyasi haqiqiy a'zosi va 1-prezident qilib saylandi.

1953. Mehnat Qizil bayrog'i ordeni bilan mukofotlandi.

1954. 15-iyun. Dushanbe shahrida vafot etdi.

1997. 8-sentabr. Tojikiston fanlar akademiyasining 1-prezidenti unvoni berildi.

2001. 22-avgust. O'zbekiston "Buyuk xizmatlari uchun" ordeni berildi.

Sadriddin Ayniyning hayoti va ijodini pedagogika fakultetlarida boshlang'ich ta'lim yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar o'rganib, ilmiy izlanishlar olib borishadi, asarlarini tahlil qilib, matbuotda e'lon qilishadi. Bolalar adabiyoti fanini o'qitishda talabalarga Sadriddin Ayniy va asarlari haqida quyidagi savollarni berib, ularning qiziqishini oshirish mumkin:

1. Bolalar adabiyoti fanini o'qitish jarayoni qiziqarli tashkil etiladimi? Boshqa fanlardan nimasi bilan farq qiladi?
2. O'qituvchingiz faoliyatida bolalar adabiyoti fanini o'qitish jarayonida qanday texnologiyalardan foydalanadi?
3. Bolalar adabiyoti fanini o'qitishda ko'proq qaysi bo'lim (mavzu, davr)ni, ya'ni kimlarning bolalar uchun yaratgan asarlarini o'rganishni xohlaysiz?
4. Bolalar adabiyoti darsini tashkil etish jarayonida o'qituvchingiz Sadridin Ayniyning ijodiga murojaat qiladimi? Aynan qaysi asarlarini sizga tanishtiradi?
5. Sadridin Ayniyning "Eski maktab" asarining mazmunini bilasizmi va u yerdagi voqea-hodisalar qanday kechgan? Siz bo'lajak o'qituvchi sifatida shuni qanday izohlaysiz?
6. Sadridin Ayniyning "Eski maktab" qissasidagi maktab hujrasini bugungi sinf xonangiz o'rinda tasavvur qila olasizmi? Fikringizni ochiq bayon eting.
7. "Eski maktab"da domlaning dars o'tish usuli qanday, siz kelajakda shu usuldan foydalanasizmi?
8. Sadridin Ayniyning bolalar uchun yaratgan asarlaridan qaysilarini boshlang'ich sinflarda o'qitish samarali va nima uchun bunday deb o'ylaysiz?

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Amonov U. S. Folklore in the works of Abdurauf Fitrat //Theoretical & Applied Science. – 2016. – №. 10. – C. 9-12.
2. Amonov U. S. Abdurauf Fitrat is one of the earliest researchers of uzbek folklore. "Academicia" An International Multidisciplinary Research Journal, India. June 2020. 669-673p. DOI:10.5958/2249- 7137.2020
3. Amonov U.S. Jadidchilik harakati va "Buxoroyi sharif" ro'znomasi. "Ta'lim va innovatsiyalar" jurnali №5. 2022-may. 62-68-betlar.
4. Saparova Shahlo Ramazonovna. Elbekning Asarlaridan Foydalanib Bolalar Adabiyotini O'Qitish Metodikasini Takomillashtirish. Miasto przyszlosci. Vol. 46(2024) 221-226-b.
5. Saparova Shahlo Ramazonovna "Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun Elbekning yaratgan darsliklari" "Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar" xalqaro ilmiy-metodik jurnal. 2023-yil aprel. 68-77-betlar.
6. Saparova Shahlo Ramazonovna "Jadidchi Elbekning bolalar adabiyotini o'qitish metodikasini takomillashtirishdagi hissasi" Journal of universal science research. 15.12.2023. ISSN (E): 2181-4570 ResearchBib Impact Factor: 6,4 / 2023 SJIF(2023)-3,778 Volume-1, Issue-12. 246-256-betlar.
7. Saparova Shahlo Ramazonovna. Improving the Methodology of Teaching Children's Literature Using Elbek's Textbook "Go'zal yozg'ichlar" AMERICAN Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education Volume 01, Issue 10, 2023 ISSN (E): 2993-2769. P-564-572
8. Saparova Shahlo Ramazonovna "Implementation Of Elbek's works in teaching children's literature" <https://multijournals.org/index.php/excellencia-imje/article/view/504/584>

UO'K: 811.512.133'373.2:254.

QADIMGI YUNON-RIM TILLARIDAN O'ZLASHGAN AYRIM ARXITEKTURA-QURILISH ATAMALARINING ETIMOLOGIK TADQIQI

V.Sapayeva, o'qituvchi, Urganch innovatsion universiteti, Urganch
R.Maxmudov, f.f.d., kat.i.x., Xorazm Ma'mun akademiyasi, Xiva

Annotatsiya. Ushbu maqolada qadimgi yunon va rim xalqlari tillarida paydo bo'lib, keyinchalik butun dunyo tillariga o'zlashtirilgan qurilish atamalari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: arxitektura-qurilish atamalari, leksika, lug'at boyligi, o'zlashma, etimologiya.

Аннотация. В данной статье анализируются строительные термины, появившиеся в языках древнегреческих и римских народов и позднее принятые в языки мира.

Ключевые слова: архитектурно-строительные термины, лексика, лексика, заимствование, этимология.

Abstract. This article analyzes construction terms that appeared in the languages of the ancient Greek and Roman peoples and were later adopted into the languages of the world.

Key words: architectural and construction terms, vocabulary, vocabulary, borrowing, etymology.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI FANLAR AKADEMIYASI
MINTAQAVIY BO‘LIMI
XORAZM MA‘MUN AKADEMIYASI

XORAZM MA‘MUN AKADEMIYASI
AXBOROTNOMASI

№6/4 (115)
2024 y., iyun

O‘zbekcha matn muharriri:

Ruscha matn muharriri:

Inglizcha matn muharriri:

Musahhih:

Texnik muharrir:

Ro‘zmetov Dilshod

Hasanov Shodlik

Xamrayev Nurbek, Lamers Jon

O‘rozboyev Abdulla

Shomurodov Jur‘at

“Xorazm Ma‘mun akademiyasi axborotnomasi” O‘zbekiston Matbuot va axborot agentligi
Xorazm viloyat boshqarmasida ro‘yxatdan o‘tgan. Guvoxnoma № 13-023

Terishga berildi: 06.06.2024

Bosishga ruxsat etildi: 14.06.2024.

Qog‘oz bichimi: 60x84 1/8. Adadi 70.

Hajmi 27,9 b.t. Buyurtma: № 6-T

Xorazm Ma‘mun akademiyasi noshirlik bo‘limi

220900, Xiva, Markaz-1

Tel/faks: (0 362) 226-20-28

E-mail: mamun-axborotnoma@academy.uz

xma_axborotnomasi@mail.ru

(+998) 97-458-28-18